

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 518/2021-14

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a zo sudcov Ladislava Duditša a Miroslava Duriša (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **Pivovarský dom, s. r. o.**, Jilemnického 307, Svit, IČO 36 735 302, zastúpenej advokátskou kanceláriou LEGAL CARTEL s. r. o., Na Hrebienu 5433/40, Bratislava, IČO 36 677 175, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Radoslav Kačur, proti postupu Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 10 Cpr 2/2011 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka označená v záhlaví tohto uznesenia sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 2. augusta 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu zaručeného čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) v napadnutom konaní označenom v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľka navrhuje uloženie príkazu okresnému súdu konať v napadnutom konaní a o ňou podanom návrhu na zmenu žalobkyne rozhodnúť. Súčasne požaduje priznanie náhrady trov konania v sume 460,90 eur.

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených vyplýva, že žalobou z 21. marca 2011 sa pôvodný žalobca [REDACTED] v napadnutom konaní vedenom okresným súdom domáhal proti žalovanému uloženia povinnosti zaplata sumy 88 019,72 eur s príslušenstvom z titulu náhrady mzdy z neplatného skončenia pracovného pomeru. Uznesením č. k. 10 Cpr 2/2011-159 z 13. februára 2015 okresný súd pripustil, aby do napadnutého konania namiesto pôvodného žalobcu nastúpila sťažovateľka ako nová žalobkyňa.

3. Následne okresný súd rozsudkom č. k. 10 Cpr 2/2011-232 zo 7. marca 2017 žalobu zamietol a žalovanému priznal náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Na odvolanie bol citovaný rozsudok okresného súdu rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 10 CoPr 11/2017-252 z 21. júna 2018 (ďalej len „rozsudok z 21. júna 2018“) potvrdený ako vecne správny. Zároveň bol žalovanému rozhodnutím odvolacieho súdu priznaný nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

4. Proti rozsudku krajského súdu z 21. júna 2018 podala sťažovateľka dovolanie. Výzvou okresného súdu zo 6. marca 2019 bola sťažovateľka pod hrozbou zastavenia dovolacieho konania vyzvaná na zaplatenie súdneho poplatku za podané dovolanie. V dôsledku nezaplatenia súdneho poplatku za podané dovolanie bolo uznesením okresného súdu č. k. 10 Cpr 2/2011-424 z 15. mája 2019 (ďalej len „uznesenie z 15. mája 2019“) dovolacie konanie zastavené.

5. Podaním z 11. septembra 2019 sťažovateľka okresnému súdu navrhla zmenu na strane žalobkyne podľa § 80 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“). V predmetnom podaní súčasne oznámila, že na základe zmluvy o postúpení pohľadávky uzatvorenej 18. marca 2015 medzi sťažovateľkou a obchodnou spoločnosťou eTwo Energy s. r. o. sa menovaná obchodná spoločnosť stala veriteľom pohľadávky uplatňovanej v napadnutom konaní. Sťažovateľka zdôraznila, že zmluvou o postúpení pohľadávky došlo k singulárnej sukcesii, resp. prevodu práv a povinností, o ktorých sa koná. O návrhu rozhodol okresný súd uznesením č. k. 10 Cpr 2/2011-532 z 13. januára 2020 (ďalej len „uznesenie z 13. januára 2020“) tak, že návrh sťažovateľky, aby do napadnutého konania vstúpila obchodná spoločnosť eTwo Energy s. r. o. zamietol. V uznesení z 13. januára 2020 okresný súd dôvodil, že návrh na zmenu na strane žalobkyne podala sťažovateľka až po právoplatnom skončení konania vo veci samej (rozsudok krajského súdu z 21. júna 2018 nadobudol právoplatnosť 4. júla 2018) a zároveň aj po nadobudnutí právoplatnosti uznesenia okresného súdu o zastavení dovolacieho konania (uznesenie okresného súdu z 15. mája 2019 nadobudlo právoplatnosť 20. júla 2019). Z uvedeného dôvodu považoval okresný súd návrh za nedôvodný.

6. Uznesením okresného súdu č. k. 10 Cpr 2/2011-547 z 30. marca 2020 (ďalej len „uznesenie z 30. marca 2020“) vydaným vyšším súdnym úradníkom bola sťažovateľke uložená povinnosť zaplatiť žalovanému náhradu trov právneho zastúpenia v sume 6 558,64 eur.

7. Podaním zo 14. mája 2020 sťažovateľka podala opätovný návrh na zmenu na strane žalobkyne podľa § 80 ods. 1 CSP, ktorým sa domáhala, aby súd pripustil zmenu na strane žalobkyne, dôvodiac, že bolo preukázané, že po začatí konania došlo k prevodu práv a povinností zo žalobkyne na obchodnú spoločnosť eTwo Energy s. r. o., ktorá so vstupom do napadnutého konania vyslovila súhlas. Dôvodila existenciou povinnosti všeobecného súdu v takomto prípade návrhu vyhovieť, a to bez ohľadu na skutočnosť, že k podaniu návrhu došlo až po právoplatnom rozhodnutí vo veci samej, keďže všeobecný súd vo veci ďalej rozhodoval o sume náhrady trov konania.

8. O sťažnosti proti uzneseniu okresného súdu z 30. marca 2020 rozhodol okresný súd uznesením č. k. 10 Cpr 2/2011-581 z 13. mája 2021 (ďalej len „uznesenie z 13. mája 2021“) tak, že ju zamietol.

9. V uznesení z 13. mája 2021 okresný súd uviedol, že o opätovnom návrhu sťažovateľky zo 14. mája 2020 nebude rozhodovať, keďže sa v plnej miere pridržiava svojho predchádzajúceho rozhodnutia, ktorým bol pôvodný návrh sťažovateľky zamietnutý.

II.

Argumentácia sťažovateľky

10. Sťažovateľka považuje postup okresného súdu, ktorý o ňou podanom opätovnom návrhu na zmenu žalobkyne nerozhodol s odôvodnením, že sa pridržiava svojho pôvodného rozhodnutia, o čom sa sťažovateľka dozvedela z odôvodnenia uznesenia z 13. mája 2021, za nespravodlivý a nesprávny a nemajúci oporu v žiadnom zákonnom ustanovení.

11. Akcentuje úmysel zákonodarcu v súvislosti s § 80 CSP, podľa ktorého je procesné nástupníctvo nárokovateľné za predpokladu, že kumulatívne nastanú zákonom predpokladané skutočnosti, a to že zmenu navrhne oprávnený subjekt (i), ten, kto má vstúpiť na miesto žalobcu, s tým súhlasí (ii) a zároveň sa preukáže, že došlo k právnej skutočnosti, s ktorou právne predpisy spájajú prechod alebo prevod práv a povinností, o ktoré v konaní ide (iii). Súd o takomto návrhu legitimovanej osoby musí rozhodnúť.

12. Aj napriek splneniu týchto podmienok okresný súd pôvodný návrh na zmenu na strane žalobkyne zamietol. Z dôvodu, že žalobkyňa nesúhlasila s názorom okresného súdu vyjadreným v prvom uznesení z 13. januára 2020 (k tomu pozri bod 5 tohto uznesenia), podľa ktorého právoplatné ukončenie konania vo veci samej bráni vo veci návrhu na zmenu na strane žalobkyne rozhodnúť, podala pre nemožnosť podania riadneho opravného prostriedku opätovný návrh. Zdôrazňuje v tejto súvislosti, že neprípustnosť zmeny strany v spore po právoplatnom skončení konania vo veci samej neobstojí, keďže k procesnému nástupníctvu pri singulárnej sukcesii dochádza nielen v konaní pred súdom prvej inštancie a v konaní pred odvolacím súdom, ale aj v priebehu dovolacieho konania, poukazujúc na § 438 CSP.

13. Sťažovateľka uvádza, že nemá vedomosť o existencii žiadnej právnej normy, ktorá by jej zakazovala podať opätovný návrh na zmenu sporovej strany. Najmä však nemá vedomosť o existencii žiadnej právnej normy, ktorá by konajúcemu súdu umožňovala svojvoľne rozhodnúť o tom, či o procesne prípustnom návrhu sporovej strany bude alebo nebude rozhodovať, bez ohľadu na to, či sa jeho právny názor na rozhodovanú otázku zmenil alebo nie, a teda aj v prípade, ak by bolo jeho rozhodnutie rovnaké.

14. Postup okresného súdu, ktorý sa svojvoľne rozhodol nerozhodovať o opätovnom návrhu na zmenu žalobkyne, dôvodiac skutočnosťou, že jeho názor sa nezmenil, nie je aprobovaný žiadnym zákonným ustanovením, a teda je rozporný so zákonom.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

15. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie z dôvodu nerozhodnutia okresného súdu vo veci opätovného návrhu sťažovateľky na zmenu návrhu na strane žalobkyne. Podľa názoru sťažovateľky nerozhodnutie okresného súdu nemá oporu v žiadnom zákonnom ustanovení a predstavuje porušenie zákona, a tým aj zásah do sťažovateľkou označených práv.

16. V súlade s § 122 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) patrí vecná legitímácia na podanie ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy osobe, ktorá tvrdí, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené jej základné práva a slobody. Sťažovateľka ústavnou sťažnosťou napáda postup okresného súdu v napadnutom konaní spočívajúci v nerozhodnutí o opätovnom návrhu sťažovateľky na zmenu subjektu na strane žalobkyne (t. j. iný zásah).

17. Podľa § 124 zákona o ústavnom súde ústavnú sťažnosť možno podať do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť. Vzhľadom na odôvodnenie uznesenia okresného súdu z 13. mája 2021, z ktorého sa sťažovateľka mohla o inom zásahu spočívajúcom v nerozhodnutí o jej opätovnom návrhu dozvedieť, ktoré bolo sťažovateľke doručené 2. júna 2021, ústavný súd zastáva názor, že ústavná sťažnosť bola podaná v lehote určenej podľa § 124 zákona o ústavnom súde.

18. Úlohou ústavného súdu v konaní o ústavnej sťažnosti je okrem iného posúdiť, či ústavná sťažnosť nie je zjavne neopodstatnená. O zjavnú neopodstatnenosť ústavnej sťažnosti ide vtedy, keď namietaným postupom všeobecného súdu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom všeobecného súdu a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie namietal, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť preto možno považovať tú sťažnosť, pri ktorej predbežnom prerokovaní ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (m. m. IV. ÚS 92/04, III. ÚS 168/05).

19. V nadväznosti na uvedené ústavný súd ďalej zdôrazňuje, že vo svojej doterajšej judikatúre už viackrát zdôraznil, že ústava nechráni práva teoretické a iluzórne, ale chráni práva konkrétne, teda práva vykonateľné, realizovateľné a efektívne (napr. PL. ÚS 25/01, I. ÚS 5/02, PL. ÚS 13/09, PL. ÚS 19/09, PL. ÚS 111/2011).

20. Ústavný súd rovnako zdôrazňuje, že nepristupuje k vyhovaniu ústavnej sťažnosti v prípadoch, keď zo strany orgánov verejnej moci síce k určitému pochybeniu došlo, avšak jeho intenzita a existujúca príčinná súvislosť medzi namietaným porušením ústavou garantovaného práva a jeho dôsledkami na spravodlivosť procesu ako celku nemala podstatný dosah (m. m. IV. ÚS 320/2011). V tejto súvislosti ústavný súd rovnako akcentuje, že nie každé porušenie zákona zo strany orgánu verejnej moci má automaticky za následok porušenie ústavou garantovaného základného práva,

v posudzovanom prípade základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy či práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (IV. ÚS 100/2013).

21. Nevyhnutným predpokladom pre vyslovenie porušenia sťažovateľmi označených práv zaručených ústavou, listinou a dohovorom je teda aj priamy dopad vady alebo nedostatku vytykánych orgánov verejnej moci na tieto práva (I. ÚS 74/05, I. ÚS 241/07).

22. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou pritom domáha toho, aby ústavný súd okresnému súdu uložil povinnosť vo veci opätovného návrhu na zmenu na strane žalobkyne rozhodnúť. Bez nutnosti bližšieho zaoberania sa tvrdením sťažovateľky o tom, či okresný súd nerozhodnutím vo veci jej opätovného návrhu porušil či neporušil zákon, vytykána vada nerozhodnutia v danej veci nemá žiadaný ústavnoprávne relevantný dopad na postavenie sťažovateľky v napadnutom konaní.

23. Z okolností konkretizovaných v časti I tohto uznesenia totiž vyplýva, že pôvodný návrh sťažovateľky z 11. septembra 2019, ako aj nový návrh sťažovateľky zo 14. mája 2020 boli podané po právoplatnom skončení konania v merite veci, v etape rozhodovania okresného súdu (len) o sume náhrady trov konania. Za totožného skutkového a právneho stavu by tak o totožnom (opätovnom) návrhu sťažovateľky musel okresný súd rozhodnúť rovnako, t. j. opätovný návrh na zmenu na strane žalobkyne zamietnuť tak, ako to urobil vo svojom uznesení z 13. januára 2020, rozhodujúc o pôvodnom návrhu sťažovateľky na zmenu na strane žalobkyne. Napokon uvedené potvrdil aj samotný okresný súd, keď v uznesení z 13. mája 2021 (o sume náhrady trov konania) sťažovateľke oznámil, že sa pridrižiava svojho predchádzajúceho rozhodnutia, ktorým bol pôvodný návrh sťažovateľky zamietnutý, a preto o opätovnom návrhu nebude rozhodovať (k tomu pozri bod 9 tohto uznesenia). Aj keby ústavný súd prisvedčil tvrdeniu sťažovateľky o tom, že z formálneho hľadiska nie je „rozhodnutie okresného súdu nerozhodovať vo veci opätovného návrhu sťažovateľky“ aprobované žiadnym zákonným ustanovením, uloženie príkazu okresnému súdu vo veci opätovne rozhodnúť by *de facto* v konečnom dôsledku viedlo k vydaniu síce nového rozhodnutia, ktoré by však svojím odôvodnením bolo totožné s odôvodnením uznesenia okresného súdu z 13. januára 2020. Za týchto okolností by prípadné rozhodnutie okresného súdu vo veci opakovaného totožného návrhu na zmenu na strane žalobkyne malo za rovnakého skutkového a právneho stavu pre samotnú sťažovateľku výlučne len akademický charakter bez priameho dopadu na jej právne postavenie z pohľadu toho, čoho sa samotným návrhom domáha (zmeny na strane žalobkyne).

24. Inak povedané, rozhodnutie ústavného súdu vo veci ústavnej sťažnosti a uloženie príkazu okresnému súdu vo veci opätovného návrhu na zmenu subjektu na strane žalobkyne za totožných skutkových a právnych okolností rozhodnúť by nemohlo mať na postavenie sťažovateľky v kontexte rozhodovania o procesnom nástupníctve v napadnutom konaní reálny dosah.

25. Reálnu možnosť zvrátiť sťažovateľkou tvrdenú ústavnú neakceptovateľnosť vecného posúdenia procesného nástupníctva, čo sťažovateľka namieta v ústavnej sťažnosti druhotne (k tomu pozri body 11 a 12 tohto uznesenia), limitujú úkony samotnej sťažovateľky v napadnutom konaní. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti sama tvrdí, že nový návrh na zmenu na strane žalobkyne podala z dôvodu nemožnosti podania riadneho opravného prostriedku proti v poradí prvému rozhodnutiu okresného súdu o pôvodnom návrhu (uznesenie okresného súdu z 13. januára 2020, k tomu pozri aj bod 12 tohto uznesenia). Ústavný súd tvrdenie sťažovateľky nepovažuje za dôvodné.

26. Ústavná sťažnosť je na rozdiel od tradičných opravných prostriedkov budovaných „zdola“ skonštruovaná dodatočne – „zhora“, aby pokryla rozhodnutia a zásahy verejnej moci v ich celej šírke a rozmanitosti. Táto univerzálnosť ústavnej sťažnosti umožňuje prieskum rôznych paralelných konaní, ale v špecifických situáciách aj čiastkové rozhodnutia v konaniach, pre ktoré sú typické pomerne autonómne fázy a ktoré ešte nie sú celkovo ukončené (II. ÚS 50/2015, II. ÚS 356/2016). Ústavný súd štandardne pristupuje k preskúmaniu ústavnej udržateľnosti rozhodnutí všeobecných súdov nemeritórnej povahy za predpokladu, že v konkrétnych okolnostiach veci o ochrane základných práv a slobôd nie je príslušný rozhodovať iný súd (§ 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde *a contrario*). Pre úplnosť ústavný súd v konkrétnostiach v kontexte rozhodovania všeobecného súdu o návrhu na zmenu subjektu v spore (§ 80 CSP) uvádza, že možnosť preskúmania ústavnosti vecného posúdenia procesného nástupníctva je podporená rozhodovacou činnosťou ústavného súdu, v ktorej ústavná akceptovateľnosť rozhodnutia všeobecného súdu vo veci procesného nástupníctva bola preskúmaná (k tomu pozri predovšetkým nálezy ústavného súdu č. k. II. ÚS 302/2019 z 20. februára 2020 a č. k. I. ÚS 143/2017 z 31. augusta 2017).

27. Podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavná sťažnosť je neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu zákon priznáva na ochranu jeho základných práv a slobôd.

28. Proti uzneseniu okresného súdu z 13. januára 2020, ktorým okresný súd rozhodol o pôvodnom návrhu sťažovateľky na zmenu na strane žalobkyne tak, že ho zamietol s odôvodnením, že je nedôvodný, keďže vec sťažovateľky bola v merite veci právoplatne skončená pred podaním návrhu, sťažovateľka nemala možnosť podať riadny opravný prostriedok v podobe odvolania (§ 355 ods. 2 v spojení s § 357 CSP *a contrario*). Mohla a mala však možnosť proti v poradí prvému rozhodnutiu okresného súdu z 13. januára 2020 podať ústavnú sťažnosť. Nevyužitím tejto zákonnej možnosti sa sťažovateľka sama zbavila príležitosti nechať preskúmať ústavnú udržateľnosť argumentácie všeobecného súdu týkajúcej sa procesného nástupníctva po právoplatnom skončení meritórneho konania, t. j. v etape rozhodovania o sume náhrady trov konania.

29. Aj v tomto ohľade naďalej zostáva v platnosti zásada „*vigilantibus iura scripta sunt*“, t. j. bdelym patrí právo. V slobodnej spoločnosti je predovšetkým vecou nositeľov práv, aby svoje práva hájili a starali sa o ne (*vigilantibus iura*). Ten, kto sa stavia k ochrane svojich práv s neospravedliteľnou ľahostajnosťou alebo nevedomosťou, nemôže s úspechom požadovať ochranu týchto svojich práv na ústavnom súde.

30. S prihliadnutím na konkrétne okolnosti veci a už popísané dôvody ústavný súd vyhodnotil zásadnú námietku sťažovateľky, ktorou odôvodňovala porušenie svojich práv nerozhodnutím okresného súdu vo veci opätovného návrhu na zmenu na strane žalobkyne, ako nespôsobilú na to, aby len na jej základe po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie mohol vysloviť porušenie sťažovateľkou označených základných práv zaručených čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní.

31. S prihliadnutím na dosiaľ uvedené (body 27 a 28 tohto odôvodnenia) ústavný súd ústavnú sťažnosť vo veci namietaného porušenia práv zaručených čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v napadnutom konaní odmietol z dôvodu jej neprípustnosti podľa § 56 ods. 2 písm. d), § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. októbra 2021

Libor Duľa
predseda senátu